

Succesvol kringloopboeren

Deel 1
BODEM

Deel 2
VOER

Deel 3
KOE

Deel 4
MEST

Deel 5
SLOT

Resultaten project Nutriëntenproject Veenweiden Rijn West

VOORWOORD

Het weideseizoen is voor het grootste deel al weer verstreken maar het gras groeit nog ongekend hard voor de tijd van het jaar.

Maar hoe kunnen we dat gras nu nog het beste benutten? Het zit nog vol (duur) eiwit, zonde om hier niets mee te doen. En hoe gaat u dat doen met die 'snelle' graskuil van de eerste snede?

Het zou jammer zijn als u na een bovengemiddeld opbrengstjaar door een slechte benutting netto niets **extra** verdient.

Praktische tips

Hou het land droog!

Wortels rotten na 24 uur in het water gestaan te hebben. Goed om te onthouden als er plassen op het land staan!

Vertrapping Voorkomen

- Hogere en drogere percelen bewaren tot later in het najaar als reserve voor nattere dagen
- On-Off grazing: koeien hongerig naar buiten en dan een korte periode 2-3 uur naar buiten om te grazen. Accepteer een hogere weiderest.
- Elke keer schoon gras aanbieden in de vorm van een nieuw perceel of strip geeft een hogere grasopname.
- Als je de mogelijkheid hebt: koeien achter het perceel in en voor er uit.
- Tijdelijk opstallen: Zorg ervoor dat je een regenrantsoen klaar hebt liggen, met de bijbehorende voedermiddelen.

Snel doorweiden in lichte sneden in de herfst

- Wieden in korte sneden; maximaal 1300 kg ds
- Accepteer een grotere weiderest.
- Blijf als het kan ook maaien om het schoon en fris te houden.
- Grotere oppervlakten per koe.
- Basis is al eerder gelegd, vuistregel is om rond 1 September zoveel mogelijk te maaien, hiermee creëer je schone en frisse weiden voor benutting in het najaar.
- In het najaar liever niet bloten; gaat bij veel vocht stinken! En geeft daardoor juist een lagere grasopname.

Over de cijfers

Uit een voorlopige analyse van de graskuilen van de 94 deelnemers van de studiegroepen van Dirksen Management Support uit het Groene Hart blijkt dat de kwaliteit van de eerste snee van 2014 nogal anders (gunstiger) is dan die van de voorgaande jaren.

De grasgroei begon dit seizoen vroeg en er kon al vroeg gemaaid worden bij doorgaans gunstige omstandigheden. Hierdoor was de opbrengst niet hoog en dat resulteert in een 20 – 30 g per kg ds hoger ruw eiwitgehalte. Bij een jonger groeistadium is er minder verhouting (lager ADL-gehalte) en bijgevolg is de verteerbaarheid (VC-os) circa 2,5 – 3% hoger. Dit resulteert in een hogere VEM-waarde (plus 35 – 40 eenheden per kg ds).

De verteerbaarheid van de celwanden (VC-ndf) is, als gevolg van de geringere verhouting, ook hoger. De verdwijningssnelheid in de pens zal dan ook hoger zijn. Dit zal naar verwachting aanleiding geven tot een hogere voeropname, maar ook tot de noodzaak van een aanvulling met structuur gevend ruwvoer.

Het ds-gehalte is iets lager, waardoor er iets meer suiker is omgezet in melkzuur. Het suikergehalte is evenwel nog prima en samen met het melkzuur zal dit een aangename geur aan het voer geven, zodat ook hierdoor een hoge voeropname te verwachten is.

Met het jonge bladrijke stadium, het hogere ruw eiwitgehalte en het lagere ds-gehalte is er relatief veel snel afbreekbaar eiwit aanwezig.

Groene Hart					
Indicator	2010	2011	2012	2013	2014
aantal kuilen	106	139	148	186	94
DS	458	474	431	420	398
Ruwas	95	103	104	98	108
VEM	927	913	868	878	918
DVE	63	66	57	59	63
OEB	35	46	32	34	60
Ruweiwit	149	164	140	145	169
RuwEiwitTotaal	161	175	154	156	187
Suiker	134	104	85	89	68
VCOS	78,4	77,5	74,9	75,1	78,0
Ruwe celstof	238	245	265	264	254
NDF(vc)	72,9	73,2	68,9	72,1	74,5
ADL	20	21	25	23	19
Structuurwaarde	2,9	2,9	3,2	3,1	3,0
Fosfor	3,6	3,5	4,0	3,6	4,3
Zwavel	3,1	3,6	3,0	3,0	3,9
BoterZuur	1,8	1,6	2,3	2,3	2,5
AzijnPropionZuur	6	6	10	11	13
MelkZuur	27	26	36	37	41

Tabel 1: Voederwaarden eerste snede Groene Hart melkveehouders afgelopen 5 jaar

Met een aanvulling van mooi hooi, of maiskuil, kan dit eiwit benut worden.

Doordat het nagenoeg niet gevoren heeft in de winter, is de bodemtemperatuur relatief hoog geweest en dan is de fosfaatbeschikbaarheid hoger. Daardoor is het P-gehalte nu duidelijk hoger dan in de voorgaande jaren. Dit is in absolute zin het geval, maar ook ten opzichte van het ruw eiwitgehalte. Datzelfde zien we bij het zwavelgehalte.

Het gehalte aan ruwe celstof is nagenoeg gelijk aan dat van de voorgaande jaren, terwijl het gras nu in een jonger stadium is geoogst. Daar het ADL-gehalte laag is, is de ruwe celstof nu goed en snel verteerbaar. Bij een hoog ADL-gehalte, zoals in 2012, is de ruwe celstof veel trager verteerbaar.

Daar de berekende structuurwaarde vooral gekoppeld is aan het ruwe celstof gehalte, wordt deze structuurwaarde bij de huidige voorjaarskuilen gemakkelijk overschat. (Malestein en DMS)

Reflectie op Kringloopcijfers (Robin Kool, DMS Advies)

Om goed te 'scoren' op de kringloopwijzer is het de zaak om het gewonnen voer ook zo goed mogelijk te benutten. De opbrengst per hectare is in de meeste gevallen fors beter dan voorgaande jaren, maar hoe ga je deze opbrengst tot zijn recht laten komen?

Om het eiwit in de relatief snelle voorjaarskuilen van dit jaar te kunnen benutten is het van belang hier een eiwitarmere en trager verteerbaar product tegenaan te zetten. Een mogelijkheid is de eerste snede voeren met hooi of gerststro om de snelheid van het rantsoen te remmen, een andere mogelijkheid is het voeren van nieuwe mais die nog relatief traag verteerbaar is. Naarmate een maiskuil langer ligt wordt deze steeds sneller verteerbaar! Het kan dus raadzaam zijn een snelle graskuil, als dat mogelijk is, voor het voorjaar op te voeren in combinatie met mais, houdt er rekening mee dat er vaak ook een structuurbron naast gevoerd moet worden. Als er naast het eiwit in deze voorjaarskuilen nodig is om eiwit aan te vullen om het rantsoen op het gewenste niveau te krijgen, is het raadzaam om een langzamere eiwitbron te kiezen zoals bestendige soja, gewone soja of bierbostel, een combinatie met raapschroot is dodelijk bij een snelle voorjaarskuil!

Een tip voor volgend jaar: als het voorjaarsgras vroeg gemaaid wordt is het aan te bevelen dit iets droger dan normaal in te kuilen zodat de verteringssnelheid lager is. Andersom is dit ook het geval, als je een zware snede structuurrijk gras vochtiger inkult blijft de verteringssnelheid op peil!

Hou de fosforbenutting van uw vee op peil deze winter

Graskuilen 2014 bevatten meer Fosfor; met gevolgen voor Fosforbenutting en mogelijk mestafvoer en mestverwerking

Mineralen	Mineralen en spoorelementen	Resultaat drogestof	Streeftraject	Klei <20-5
in gram/kg DS, tenzij anders vermeld.	Natrium	2,1	2,0-3,0	2,3
	Kalium	42,4	25-35	38,9
	Magnesium	2,6	2,0-3,5	2,0
	Calcium	7,7	4,5-6,5	5,5
	Fosfor	5,4	3,0-4,5	4,4
	Zwavel	3,8	2,0-4,0	3,3
	Chloor	14,4	5,0-20,0	13,9
	Kat.AnionVerschil (meq)	531	250-550	491
	Mangaan (mg)	41	40-125	78
	Zink (mg)	42	25-50	36
	Ijzer (mg)	436	100-500	476
	Koper (mg)	9,5	12,0-15,0	8,5
	Molybdeen (mg)	2,4	1,0-2,5	1,6
	Jodium (mg)	0,3	0,5-2,5	0,3
	Kobalt (µg)	123	100-500	150
	Seleen (µg)	104	90-250	89

Afgelopen winter was warm en het door het actief blijvende bodemleven was er dit voorjaar meer fosfaat beschikbaar in de bodem. Daardoor zijn de fosfor gehalten in de kuilen dit jaar gemiddeld een stuk hoger met veel uitschieters ruim boven de 4,5. Dit heeft gevolgen voor de fosforbenutting van uw dieren en de opgestelde prognose voor mestafvoer en verwerking in uw bemestingsplan.

Wat betekent dit?

Als u gebruik maakt van de BEX (en Kringloopwijzer) betekenen de hogere gehalten in de kuilen dat uw koeien meer fosfaat opnemen en daardoor ook uitscheiden. Met andere woorden de benutting op koe niveau gaat omlaag en de fosfaatproductie van uw bedrijf groeit.

Mogelijk heeft de hogere fosfaatproductie ervoor gezorgd dat u niet meer aan de Boer-Boer transport eis voldoet of (meer) mest moet verwerken. Door nu bij te sturen kunt u problemen en boetes voorkomen. Door de hoge VEM in de kuilen is de schade vaak wel beperkt gebleven. (In de BEX bepaalt de VEM/P verhouding de fosfaat excretie). Om te bepalen of u moet bijsturen en in welke mate is het van belang een goede BEX prognose te maken.

Wat kan ik er aan doen:

De gemakkelijkste weg om de fosforbenutting en daarmee de excretie te beperken is door fosforarm krachtvoer te voeren. Ook kunt u kiezen voor bijproducten als perspulp en aardappelen die een gunstige energie/fosfor verhouding hebben en daardoor voor een hogere benutting zorgen. In het plaatje hiernaast ziet u van een aantal gewassen en bijproducten hoe ze scoren in de BEX groen is daarbij uiteraard gunstig.

Hoever kan ik gaan?

Een veelgehoorde vraag is in hoeverre de gezondheid van de dieren niet aangetast wordt door lage fosfor gehalten in rantsoenen. Uit onderzoek is gebleken dat 3 gram fosfor de ondergrens is (op rantsoenbasis) maar dat er dan extra aandacht nodig is voor vooral de verse koeien en droge koeien. Onder Nederlandse omstandigheden is 3,5 gram fosfor gemiddeld voor de hele veestapel geen probleem.

Andere voordelen

Zoals het er nu uitziet zit de Nederlandse melkveehouderij dit jaar op of over het fosfaatplafond toebedeeld aan de sector. Dit kan de gehele sector op aanvullende maatregelen vanuit de overheid komen te staan. Door actief de fosfor excretie op uw bedrijf te verlagen werkt u mee aan het voorkomen van aanvullende maatregelen door de overheid.

WORKSHOP

Van WDVE, VEM en FOP naar praktisch rantsoen

Op maandag 20 oktober wordt er een ochtend workshop (10:00 tot 12:00) georganiseerd op het bedrijf van de **fam Boer**. Hier zal Erik Smale (Boerenverstand) ingaan op de praktische kant van voeding.

Bij deze workshop wordt extra aandacht geschonken aan de inpassing van beheers-/natuurland in het rantsoen. Iedereen verzocht om zelf ook kuil analyses en een recente MPR mee te nemen, want ook hier valt veel van te leren! De ochtend zal vooral van praktische aard zijn, schone schoenen/laarzen en kleding passend bij het weer is aanbevolen.

Iedereen is om 10:00 van harte welkom aan de **Mijzijde 151 te Kamerik**. In verband met de koffie wordt vooraf aanmelden op prijs gesteld, dit kan naar erik@boerenverstand.org.

De winterrantsoenen zijn alweer uitgerekend en worden volop gevoerd. Veel voervertegenwoordigers hebben het rantsoen tot op twee decimale achter de komma nauwkeurig berekend. In deze berekening staan termen vermeld als "WDVE" "FOP" of tegenwoordig "MELK". Veel melkveehouders hebben op school nog geleerd wat VEM, Ruw Eiwit en OEB is, maar wat deze nieuwe termen precies betekenen, weten de meeste vaak niet. Ze laten mede daardoor het berekenen van het rantsoen volledig over aan de voervertegenwoordiger. Het computerprogramma berekent vervolgens een bepaald soort krachtvoer met een mooie naam als "power lacto" of "eiwitboost". Toch zien we elk jaar weer 2 tot meer dan 4 cent voerkosten verschil per liter melk tussen bedrijven. Dat is al snel een inkomen aan verschil alleen al aan voerkosten.

Kan dit niet anders? In heel veel gevallen wordt het rantsoen eerst een keer uitgerekend, vervolgens laat u de bulk volblazen...en dan wil het toch niet naar tevredenheid melken. U begint te klagen, het wordt opnieuw berekend, en na weer een bulk verder, wil het nog steeds niet. Als u dan heel hard begint te klagen komt in veel gevallen onafhankelijk veevoeradviseur Aart Malestein het rantsoen optimaliseren. Deze man met de respectabele leeftijd van 72, rekent niet, maar pakt de kuil in zijn handen voelt, ruikt, proeft en zegt dat er snelheid in het rantsoen moet. Hij denkt en stuurt in producten en producteigenschappen en niet in "power lacto", ofwel gebruikt zijn boerenverstand!

Op basis van de kennis en ervaringen van o.a. Aart Malestein is [MijnRantsoenwijzer.nl](http://www.mijnrantsoenwijzer.nl) ontwikkeld. Onze overtuiging is dat als de boer weer meer zelf in zijn rantsoen stuurt, de

voerkosten omlaag kunnen en de koeien gezonder blijven. Doordat melkveehouders weer zelf kennis hebben over veevoeding kan er sneller en effectiever worden bijgestuurd als dit nodig is. De rantsoenwijzer is ontwikkeld in de vorm van score kaarten voor de verschillende onderdelen mest, melk, de koe en de voedermiddelen. Door het gebruik van deze score kaarten kan een melkveehouder op een eenvoudige manier zelf het rantsoen sturen in plaats van gestuurd te worden.

In de media

'Snelle' kuil? 5 tips om deze goed te benutten

De graskuilen van 2014 hebben gemiddeld genomen een hoge verteringssnelheid. U kunt hier hard mee melken, maar dit vraagt om stuurmanskunst om uw koeien gezond te houden. Hieronder een aantal tips om uw ruwvoer goed te benutten en te besparen op onnodige kosten:

Lees het volledige artikel op <http://blgg.agroxpertus.nl/expertise/voederwaarde/artikelen/snelle-kuil-5-tips-om-deze-goed-te-benutten>

Ook met weiden goede mineralenbenutting

Een goede mineralenbenutting van de veestal is ook mogelijk met beweiden. De variatie in mineralenbenutting bij opstallen

is bijna net zo groot als bij verschillende intensiteiten in beweiding. Dit blijkt uit een onderzoek van Wageningen UR naar de verschillende sturingsmogelijkheden binnen de Kringloopwijzer.

Lees het volledige artikel op <http://www.melkvee.nl/voer/nieuws/5872/ook-met-weiden-goede-mineralenbenutting->

Koeien selecteren voerdeeltjes met een reden

Een koe kan zelf pensverzuring voorkomen, door het selecteren van grotere deeltjes uit het rantsoen. Onderzoek van de universiteit van Pennsylvania (VS) laat zien dat melkvee door selectie zelf stuurt in de pens-pH.

Lees het volledige artikel op <http://veeteelt.nl/gezondheid/nieuws/koeien-selecteren-voerdeeltjes-met-een-reden>

Stichting gebiedscoördinatie
Gouwe Wiericke

DLG